

**Вороніна Надія Вікторівна,**  
кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права  
Національного університету «Одеська юридична академія»

## **ЩОДО ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

Із давніх часів людей оточували хвороби. У спробі зцілення вони зверталися до знахарів. З появою перших лікарів, виникло запитання щодо відповідальності. Люди готові віддати все своє майно заради одужання. Але, що робити у випадку, коли лікар допустив помилку, яка потягла за собою погіршення здоров'я або смерть. З давніх-давен це питання є актуальним, однак рішення як правило неоднозначні.

В сучасних умовах позиціонування демократичних ідей мають місце порушення природних прав, свобод і цілком законних інтересів особистості та супроводжуються вкрай негативним суспільним резонансом. Успішний розвиток демократії можна здійснити в державі, яка розпоряджається ефективним комплексом заходів щодо попередження явищ, які прямо перешкоджають нормальній життєдіяльності фізичних осіб. Підвищеної актуальності набуває розробка чітких і конкретних механізмів захисту прав та інтересів громадян у разі надання їм медичної послуги, відповідальності медичних установ за обсяг і якість надаваних медичних послуг, оскільки в даний час в судовій практиці зростає кількість справ, пов'язаних з конфліктами, що виникають у сфері реалізації медичних послуг.

Інститут відповідальності медичних працівників розвивався, еволюціонував, використовуючи минулий досвід та формуючи нові засади [2, с. 105].

Особливо несприятливо на можливості реалізації життєво важливих прав, свобод і законних інтересів людини впливають помилки працівників системи охорони здоров'я. Конфлікти, які виникають з приводу якості послуг медичного характеру демонструють, що особи, які потребують лікувальної допомоги найчастіше стають заручниками сформованого стереотипу про об'єктивну невідворотність лікарських помилок. Заподіюють шкоду пацієнту практикуючі медики, та прагнуть при цьому уникнути моральної та юридичної відповідальності, визначають свою помилку як один з цілком закономірних напрямків розвитку професійної ситуації. Аргументація на користь допустимості побічних результатів діяльності працівників закладів охорони здоров'я переважним чином відштовхується від тієї обставини, що чинним законодавством, наукою, медичною і правозастосовчою практикою однозначної позиції з змістовним властивостями категорії лікарської помилки до сьогодення не вироблено.

Це поняття слід трактувати як помилку у професійній діяльності лікаря за умови, що ним не було допущено свідомої халатності або недбалості. Це поняття слід відрізняти від професійного злочину медичного працівника і нещасного випадку. Лікарська помилка передбачає дефект в роботі, що виник незважаючи на сумлінне виконання лікарем своїх обов'язків. Нещасний випадок у медицині – виникнення наслідків, які неможливо було передбачити або запобігти. Професійні правопорушення: необережність, халатність чи свідомі дії, спрямовані на заподіяння шкоди здоров'ю пацієнта [1].

Лікарська помилка – це обрання медичним працівником небезпечних для життя чи здоров'я пацієнта методів і засобів діагностики і лікування, викликане незнанням або самовпевненим ігноруванням спеціальних юридично значущих вимог, що пред'являються до професійної поведінки в ситуації, що склалася.

Юридичною підставою притягнення до відповідальності є правопорушення. Під формою цивільно-правової відповідальності розуміється форма вираження тих додаткових обтяжень, які покладаються на правопорушника. Основною формою відповідальності, яка має загальне значення і застосовується у всіх випадках порушення цивільних прав, якщо інше не передбачається договором або законом, є відшкодування збитків. Невиконання або неналежне виконання медичної послуги спричиняє шкоду здоров'ю пацієнта або його смерть.

Основними висновками, що дозволяють відзначити особливості правового регулювання цивільно-правової відповідальності за шкоду, заподіяну при наданні медичної послуги, є наступні: по-перше, питання про відповідальність є досить об'ємним і його доскональне вивчення без всяких сумнівів може стати предметом окремого самостійного дослідження; по-друге, надання медичної послуги завжди пов'язане для лікаря (медичної організації) з ризиком покладання на нього відповідальності в разі, якщо лікування не привело до бажаного для пацієнта результату; по-третє, існуючі прогалини законодавства відносин, що виникають при наданні медичних послуг, не враховані, недостатні, суперечливі, або не врегульовані взагалі, що підтверджує назрілу необхідність врегулювання питань, пов'язаних з належним виконанням медичної організації медичної послуги.

Протиріччя, прогалини у правовому регулюванні медичних послуг часто призводять до неправильної оцінки дій медичних працівників..

В останні роки спостерігається неухильне збільшення числа судових позовів з приводу незадоволення пацієнтів якістю наданої медичної допомоги.

### **Література:**

1. Врачебная ошибка: виды, причины, наступление и освобождение врача от ответственности. Джерело. – Режим доступу: <https://www.medsprava.com.ua/article/1065-vrachebnaya-oshibka-vidy-prichiny-nastuplenie-i-osvobojdenie-vracha-ot-otvetstvennosti-rus>
2. Савченко В.О. Лікарська помилка: історико-правовий аспект // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – № 879. Сер.: Медицина. – Вип. 18. – С. 101-106.